

Pedagógiai Kar

A Simonyi-verseny lelki útján

Kiválasztás – felkészítés –
a legjobb képességek kibontakoztatása

A Simonyi-verseny lelki üzenetei, értékei

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

„A verseny célja az anyanyelv értékeinek megőrzése, az iránta érzett szeretet erősítése, a tehetséggondozás, a diákok és pedagógusok közötti kapcsolatok, valamint a Kárpát-medencében élők nyelvi identitáson alapuló magyarságtudatának és összetartozás-élményének erősítése.”

„A verseny hagyományai és tradíciói jelképes hidat alkotnak, amely összeköti a helyesírást szerető, a magyar nyelvet ápolni és mesterfokon használni akaró újabb és újabb iskolásnemzedékeket és tanárgenerációkat, akik számára fontos és szimbolikus a Simonyi-versenyen való részvétel, és ösztönzi őket a további munkálkodásra.”

Kibontakozás a nyelv útján

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

a nyelv mint magasabb rendű feldolgozás

szavak: a tudatosítás segítői és a gondolatok formálói
belső megéléseink megragadása

szavak mint kapcsolatba lépés a belső élményekkel és a társakkal

szabálykövetés – szabály mint keret és mint támasz
rendszeret – logika (szórend mint üzenet)

Versenyek mint a kibontakozás csatornáí

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

kitartás, elköteleződés

nehezedő feladatsor – kudarcútírés

egyszerűbb felidézéstől bonyolultabb logikai összefüggések meglátásáig

pl. igen – nem: döntéskészség

párosító, csoportosító: összetartozás

logikai összefüggések találása: szabályok alkalmazásának árnyalatai

időkorlát mint serkentő (vagy szorongató) erőforrás

kapcsolódás – találkozás hasonló érdeklődési körű társakkal –

a verseny mint összetartozás és megosztás élménye

Tehetségazonosítás a Simonyi-versenyre hangoltan

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

Szempontok lehetőségei:

- szókinccs és kifejezőképesség
olvasáshoz, szavakhoz, szójátékokhoz való viszonyulás

- feladat iránti elköteleződés, perfekcionizmus, elmélyülés és önállóság
érdeklődés és személyes megszólítódás

„A tehetség lényege a változásra és változtatásra való erős belső hajtóerő. ...

A tehetség nem azzal foglalkozik, hogy meg lehet-e csinálni, hanem azzal, hogy hogyan.”

(Gyarmathy Éva)

- ismeretrendszer és összefüggéslátás, emlékezeti funkciók

Renzulli-Hartman-skála

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

TANULÁSI JELLEMZŐK

1. Életkorához vagy osztályához viszonyítva a szóincse fejlett. Beszédét kifejezésgazdagság, kidolgozottság és folyékonyág jellemzi.
2. Különbőféle témákról sok ismerete van.
3. Könnyen megjegyzi és felidőzi a tényeket, adatokat.
4. Gyorsan átlátja az összefüggéseket, igyekszik megérteni a dolgok hogyanját, miértjét. Sok kérdése van.
5. Gyorsan megérti az alapelveket, könnyen jut el az általánosításokhoz.
6. Éleseszű, jó megfigyelő. Többet lát meg valamiben, mint a többiek.
7. Sokat olvas. Nem kerül el a nehéz olvasmányokat.

MOTIVÁCIÓS JELLEMZŐK

1. Teljesen elmerül bizonyos témákban, problémákban. Kitartóan keresi a feladatok megoldását, nehéz átvinni egyik feladatról a másikra.
2. Könnyen megunja a rutinszerű feladatokat.
3. Kevés külső motivációra van szüksége olyan munkánál, ami kezdettől lelkesíti.
4. Önkritikus. A tökéletességre törekszik.
5. Jobban szeret önállóan dolgozni, a tanár részéről kevés irányítást igényel.
6. Sok „felnőttés” kérdés érdekli (politika, vallás) jobban, mint a társait.
7. Gyakran túlzottan kiemeli saját álláspontját, néha egyenesen agresszív, nézeteiben makacs.
8. Szeret szervezni.
9. Sokat foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, gyakran értékeli az embereket, eseményeket.

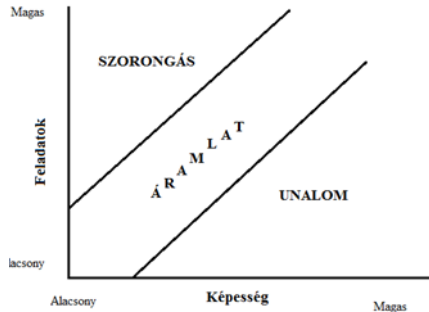
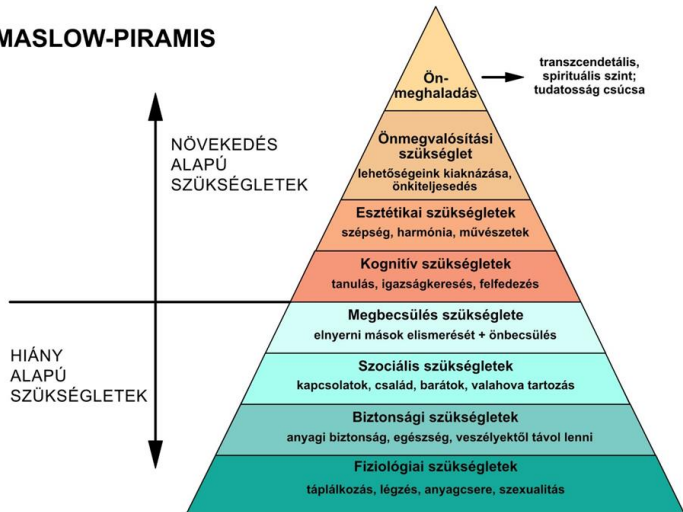
A KREATIVITÁS JELLEMZŐI	VEZETÉSI-TÁRSAS JELLEMZŐK
1. Sok ötlete vagy megoldása van különböző problémákra. Gyakran egyedi, szokatlan, meglepő válaszokat ad.	1. Jól viseli a felelősséget. Lehet rá számítani, hogy amit megígért, jól megcsinálja.
2. Nincsenek gátlásai véleményének kifejtésével kapcsolatban. Időnként radikális ellentmondó.	2. Mind a kortársaival, mind a felnőttekkel szemben nagy az önbizalma.
3. Szereti a kockázatot. Kalandvágyó és töprengő.	3. Osztálytársai szeretik.
4. Gyakran fantáziál különböző intézmények, tárgyak, szerkezetek, folyamatok átalakításáról (Mi lenne, ha...?). Ötleteit átdolgozza, módosítja.	4. Jól együttműködik társaival és a tanárokkal. Nem szeret veszekedni, könnyű kijönni vele.
5. Jó humorérzéke van.	5. Jó verbális képességei vannak, könnyen megértik.
6. Nagyfokú problémaérzékenységet mutat.	6. Rugalmasan alkalmazkodik az új helyzetekhez.
7. Fejlett a szépérzéke. Figyel a dolgok esztétikumára.	7. Szeret másokkal együtt lenni. Szociális.
8. Nonkonformista. Elfogadja a rendetlenséget. Nem érdeklik a részletek.	8. Általában irányító szerepet játszik.
9. Konstruktívan bírál. Nem fogadja el minden további nélkül a tekintélytől származó kijelentéseket.	9. Részt vesz a legtöbb iskolai társas tevékenységben.
	10. Jó sportoló, minden sportot szeret.
	11. Sokat foglalkoztatja a jó és a rossz kérdése, gyakran értékeli az embereket, eseményeket.

Az elköteleződés további szerepe – a feladat mint lelki húzóerő

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

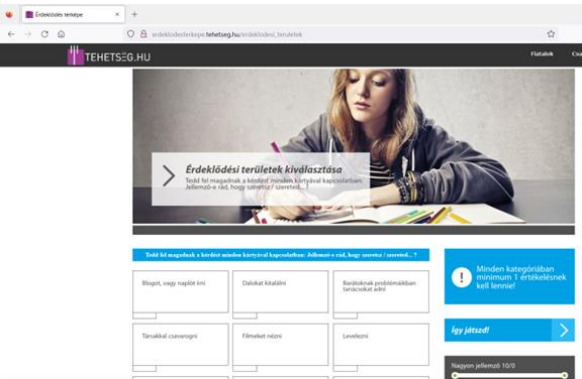
MASLOW-PIRAMIS

Gardner modellje

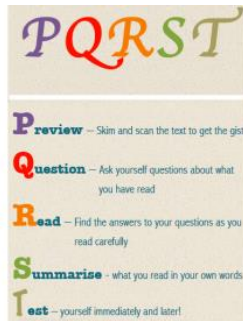
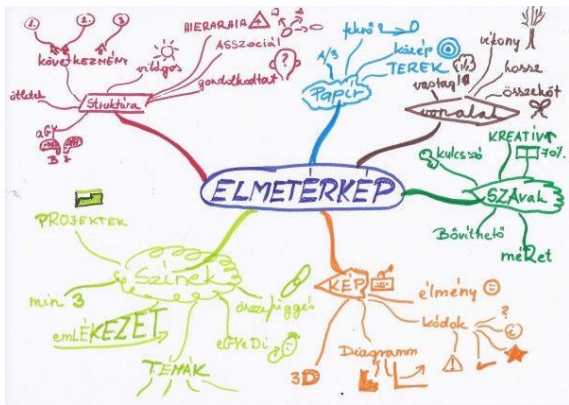

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

Gyarmathy Éva: Érdeklődés térképe

Az érdeklődés további szerepe

A perfekcionizmus mint lelki próbatétel

KÁROLYI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

A perfekcionizmus típusa	Jellemzők	Tantermi javaslatok
110%-osan teljesítő	Irreális követelmények támasztása. A végső jegyre és az elkövetett hibákra koncentrálnak.	Az erőfeszítések elismerése dicséretre. Érzékeltetni, hogy a hibákból tanulni is lehet.
Kockázatkerülő	A saját ideák és standardok el nem érése miatti félelem. Aszinkron fejlődés, vagy fizikai korlátok, melyek miatt inkább elkerüli a feladatot.	Biztonságos érzelmi légkör, mely bátorít a kockázatvállalásra. Új, szokatlan dolgok kipróbálásának támogatása, elismerése.
Imázs Kontrolláló	Örizni akarja a másokban kialakított pozitív képet. Inkább kiszáll a tevékenységből, de nem kockáztat.	Szerepjátékok segítségével mások érzelmek megértése. Versengő helyzetekben a vesztes élményének megbeszélése. A versengő helyzet előtt megbeszélni az elérendő személyes célokat.
Újracsináló	A feladat végzése során fel lépő frusztráció miatt az újra csinálás stratégiáját választja, ám esetleg egy idő után feladja. Gyakori az aszinkron fejlődés.	Hinni abban, hogy erőfeszítéseik sikerrel járnak. Olyan személyek bemutatása, akik szintén hasonlóan tettek. Lehetőség a tanulók munkáinak kölcsönös kritizálására.
Halogató	Nagyszabású elképzelések után félelem a munka tényleges elkezdésétől.	A nagyobb célok kisebb feladatokra, lépésekre bontása. Segítsünk felismerni, hogy senki sem lehet minden pillanatban és minden helyzetben tökéletes. Segítsünk az időgazdálkodásban.

Érzelmi és társas készségek szerepe a kiválasztásban

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

A tehetségek lelki élményei –
az énkép szerepe mint húzóerő

A tehetség számomra olyan, mint...

növény	egy nyiladozó rózsza, napról napra újabb szirma bontakozik ki, melyet csodálni lehet egy virág, amely mindenki ott van és segítenünk, gondoznunk kell ahhoz, hogy kinyíljon
fejlődés	pillangó, szárnyaló madár kiskapu, amihez meg kell találni a kulcsot és ki kell nyitni azt
kincs, érték	egy fényezetlen kristály, amelynek csiszolásához a segítségünkre van szükség egy ajándékdoz, a kibontása izgalmas és örömet okoz
figyelemfelhívás	egy jelzőtűz, amelyre oda kell figyelni egy üstökös, mint egy erős illat. Felejthetetlen, nyomot hagy. Valami mindig emlékeztet rá. Emlékezni kell rá!
egyediség, változatosság	egy szüntelenül változó, megújuló csoda egy új kihívás, motiváció, felfedezés kibontakozásában segíteni kötelességünk, egyben nemes feladatunk
	különleges, kiváló képesség egy kiegyensúlyozott, önazonos ember, és megtalálja azt a dolgot, környezetet, hivatást, érdeklődést, amiben lubickolhat, fejlődhet, eredményeket érhet el

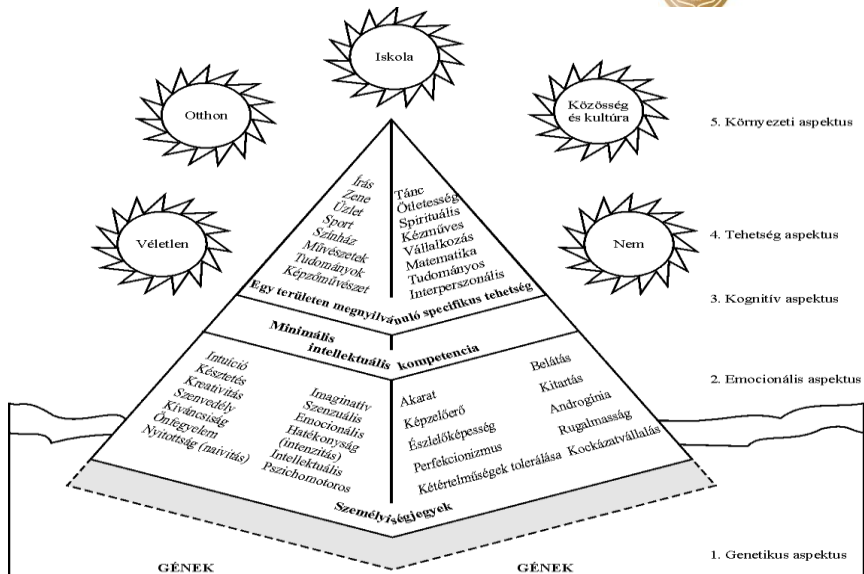

A tehetséges személyiség sajátos világa	
gondolatrendszer	kreativitás, innovatív, logika egyedi meglátás, sajátos önkifejezési mód
befogadókészség	kíváncsi, különleges, dinamikus
elköteleződés	céltudatos, előre vivő, kitartó
introverzió	elmélyülés, tökéletességre törekvés, állandó motiváció titokzatos, gyakran magányos kissé elvarázsolt, törékeny
érzelmek	lelkesedés erős érzelmi töltet, túlérzékenység vívódások, ellentmondások, labilitás

Tehetséggondozás – a kibontakozás segítése

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

Piirto modellje

Pedagógusok gondolatai a tehetségek kibontakozásának segítéséről

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

A tehetséges személyiség segítése	
ismeretátadás	kreativitás, módszertani sokszínűség, széleskörű ismeretek, nyitottság és tudatosság
kapcsolat	türelem, segítőkészség, szeretet empátia, a gyermekre hangolódás odafigyelés, egyéni bánásmód, tolerancia, együttműködés
érzelem	elkötelezett, érzékeny, rugalmas
	felismerés és támogatás készsége

A tehetségsegítő mint érzelmi-lelki támasz

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

„már a puszta létével olyan hatást gyakorol ránk,
amitől jobbnak, teljesebbnek érezzük magunkat” (Fuszek Csilla)

egyszerre tanító és tanítvány – közös küldetés részese
tehetség mint kegyelmi ajándék – „a Lélek általi nemesedés forrása” (Csermely Péter)

bizalom – ráhangolódás, érzelmi és társas készségek

Tehetséghidak-modell

Tehetségidák-modell

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

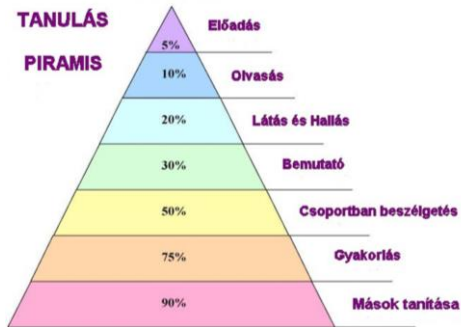
T anulási problémák pl. túlterheltség	<i>tanulásmódszertan</i>	hatékony tanulás
E lkülönültség, kooperációs problémák	<i>környezeti támogatás</i>	kooperáció szövetség és bizalom, együttes élmény
H áborgások – érzelmi problémák pl. szorongás, stressz, csalódás	<i>kapcsolat a jelennel</i>	kiegyensúlyozottság elégedettség, flow
E goorientáció – önértékelési problémák, perfekcionizmus	<i>belső értékek</i>	belső önértékelés hibák elfogadása, önbizalom
T ervszerűtlenség – szervezettségbeli problémák, időbeosztás hiánya	<i>körülhatároltság</i>	szervezettség gyakorlatiasság, rendszerezettség
S zociális problémák, zárkózottság	<i>kapcsolat másokkal</i>	szociális kompetenciák
É rdeklődési, motivációs problémák, beszűkültség	<i>saját út megtalálása</i>	belső motiváció
G átak – Kudarckezelési problémák	<i>krízisek leküzdése</i>	megküzdés

A közösség ereje a teljesítőképességben

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

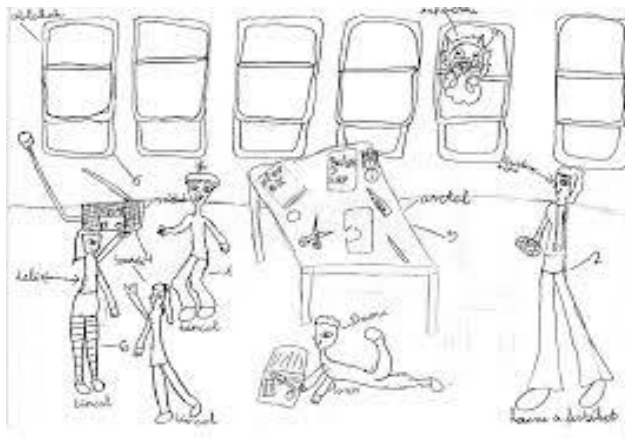
Renzulli: gazdagítási modell

A közösség ereje a teljesítőképességben

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

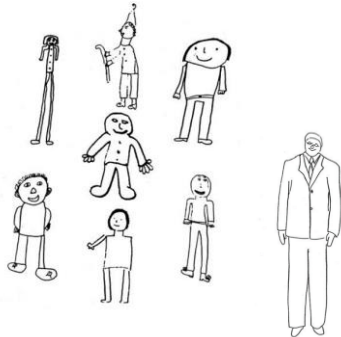
Vass Zoltán:
kinetikus
iskolarajz

A kétszeresen kivételes tehetségek sajátos világa

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

- magas energiaszint
- tudásvágy
- speciális tudás, képesség
- egyenetlen iskolai képességek és eredményesség
- információfeldolgozás, ingerek szervezésének sajátosságai
- feladattartási nehézségek
- alacsony önértékelés
- bohóckodás, viselkedési sajátosságok – visszahúzódás (apátia)

A pozitív érzelmek szerepe a kibontakozásban

KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

optimizmus, bizalom mint a teljesítőkéesség forrása
bizalom másokban – bizalom magamban

Fredrickson „bővíts-építs” modellje:

nyitottság fokozása, figyelem fókusának tágítása

befogadás mélyítése, sokrétűbb összefüggések meglátása

→ tudatosabb feldolgozásra, további felfedezésekre készítet

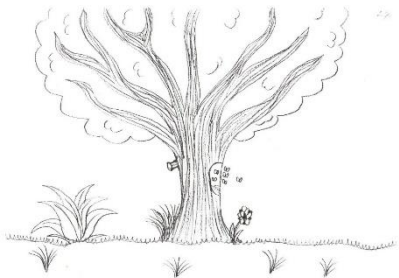
nehéz élmények megosztásának szerepe

A pozitív érzelmek szerepe a kibontakozásban

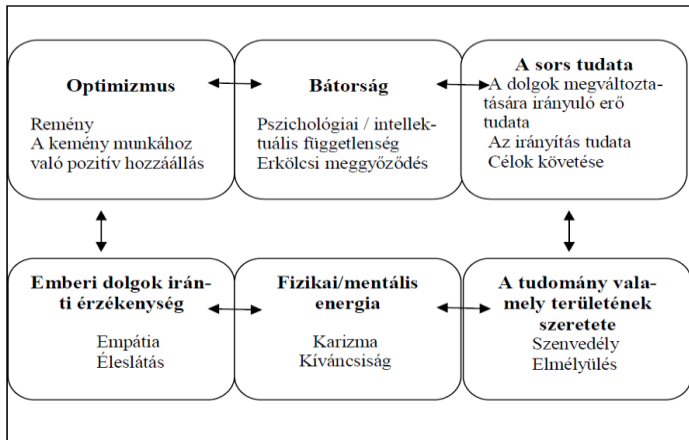
KÁROLI GÁSPÁR REFORMÁTUS EGYETEM
PEDAGÓGIAI KAR

From the desk of Pt. Wispán
Károli Gáspár Református Egyetem, 1911

A kibontakozás további segítő forrásai

4. ábra. Renzulli modellje a tehetség kibontakozását segítő metakognitív faktorokról és alfaktorokról (Renzulli, 2000)

„Az igazi siker:
a bennünk rejlő képességek kibontakoztatásának öröme.”

Csermely Péter

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!